

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 P 274703 22 Rev
Sarajevo, 5.7.2022. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija: Snježane Malešević, kao predsjednice vijeća, Fatime Imamović i Amre Hadžimustafić, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja R... H... iz S..., Ulica S... J... broj ..., koga zastupa punomoćnica Amela Filipović, advokat iz Sarajeva, Ulica Skenderija broj 52, protiv tuženog Adriatic osiguranje d.d. Sarajevo, sa sjedištem u Sarajevu, Ulica Trg međunarodnog prijateljstva broj 20, koga zastupa Advokatsko društvo Martinović & Partneri, Pisarnica Sarajevo, Ulica Azize Šaćirbegović broj 10, radi naknade štete, v.s. 10.737,21 KM, odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 274703 21 Gž 2 od 20.12.2021. godine, u sjednici vijeća održanoj 5.7.2022. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka nastalim u povodu revizije.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj 65 0 P 274703 20 P 2 od 25.1.2021. godine odlučeno je:

„Obavezuje se tuženi Adriatic osiguranje dd Sarajevo da isplati tužitelju H... R... na ime izgubljene zarade za period od povređivanja do penzionisanja, tj. od 28.3.2009.g. do 22.7.2010.g. mjesečne iznose od po 560,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dospijea svakog pojedinog obroka, koji dospijeva prvog dana narednog mjeseca za prethodni mjesec pa do isplate,

Da isplati tužitelju na ime mjesečne rente od dana penzionisanja slijedeće iznose:

- za period od avgusta 2010.g. do marta 2011.g. mjesečne iznose od po 263,65 KM (560,00 KM – 296,35 KM)
- za period od aprila 2011.g. do decembra 2013.g. mjesečne iznose od po 249,27 KM (560,00 KM – 310,73 KM)
- za period od januara 2014.g. do novembra 2015.g. mjesečno iznose od po 233,83 KM (560,00 KM – 326,17 KM)
- za decembar 2015.g. iznos od 183,83 KM (560,00 KM – 376,17 KM)
- za period januar 2016.g. do decembar 2016.g. mjesečno iznos od po 233,83 KM (560,00 KM – 326,17 KM)
- za januar 2017.g. iznos od 233,83 KM (560,00 KM – 376,17 KM)
- za period od februara 2017.g. do marta 2018.g. mjesečno iznos od po 233,83 KM (560,00 KM – 326,17 KM)
- za april 2018.g. iznos od 210,99 KM (560,00 KM – 349,01 KM)

- za period od maja 2018.g. do januara 2019.g. mjesečno iznos od po 211,94 KM (560,00 KM – 348,06 KM)
- za februar 2019.g. iznos od 189,66 KM (560 KM – 370,34 KM)
- za mart 2019.g. iznos od 200,80 KM (560,00 KM – 359,20 KM)
- za april 2019.g. iznos od 150,52 KM (560,00 KM – 409,48 KM)
- za period od maja 2019.g. do novembra 2019.g. mjesečno iznos od po 188,23 KM (560,00 KM – 371,77 KM)
- od decembra 2019.g. pa nadalje mjesečno iznos od po 188,23 KM (560,00 KM – 371,77 KM)

sve sa zakonskom zateznom kamatom počev od dospijeca svakog pojedinog mjesečnog iznosa, koji dospijeva prvog dana narednog mjeseca za prethodni mjesec pa do isplate, kao i da tužitelju naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od presuđenja do isplate, sve u roku od 30 dana od donošenja presude, pod prijeljnom prinudnog izvršenja.

Tužitelj se odbija sa tužbenim zahtjevom preko dosuđenog iznosa“.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 274703 21 Gž 2 od 20.12.2021. godine odlučeno je:

„Žalbe tuženog se odbija, dok se žalba tužitelja uvažava i prvostepena presuda preinačava, tako što će obavezuje tuženi:

- da tužitelju isplati na ime izgubljene zarade za period od povređivanja do penzionisanja, tj. od 28.3.2009. do 22.7.2010. godine mjesečne iznose od po 700,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dospijeca svakog pojedinog obroka, koji dospijeva prvog dana narednog mjeseca za prethodni mjesec pa do isplate;
- da isplati tužitelju na ime mjesečne rente od dana penzionisanja slijedeće iznose: za period od avgusta 2010. godine do marta 2011. godine mjesečne iznose od po 403,65 KM (700,00 KM – 296,35 KM), za period od aprila 2011. godine do decembra 2013. godine mjesečne iznose od po 389,27 KM (700,00 KM – 310,73 KM), za period od januara 2014. godine do novembra 2015. godine mjesečno iznose od po 373,83 KM (700,00 KM – 326,17 KM), za decembar 2015. godine iznos od 323,83 KM (700,00 KM – 376,17 KM), za period januar 2016. godine do decembar 2016. godine mjesečno iznos od po 373,83 KM (700,00 KM – 326,17 KM), za januar 2017. godine iznos od 323,83 KM (700,00 KM – 376,17 KM), za period od februara 2017. godine do marta 2018. godine mjesečno iznos od po 373,83 KM (700,00 KM – 326,17 KM), za april 2018. godine iznos od 350,99 KM (700,00 KM – 349,01 KM), za period od maja 2018. godine do januara 2019. godine mjesečno iznos od po 351,94 KM (700,00 KM – 348,06 KM), za februar 2019. godine iznos od 329,66 KM (700 KM – 370,34 KM), za mart 2019. godine iznos od 359,20 KM (700,00 KM – 359,20 KM), za april 2019. godine iznos od 290,52 KM (700,00 KM – 409,48 KM), za period od maja 2019. godine do novembra 2019. godine mjesečno iznos od po 328,23 KM (700,00 KM – 371,77 KM), od decembra 2019. godine pa nadalje mjesečno iznos od po 328,23 KM (700,00 KM – 371,77 KM) sve sa zakonskom zateznom kamatom počev od dospijeca svakog pojedinog mjesečnog iznosa, koji dospijeva prvog dana narednog mjeseca za prethodni mjesec pa do isplate, sve u roku od 30 dana.

Obavezuje se tuženi da tužitelju naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 8.950,50 KM, u roku od 30 dana“.

Protiv drugostepene presude reviziju je blagovremeno izjavio tuženi zbog pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se drugostepena presuda preinači tako da se

tužbeni zahtjev odbije u cijelosti, uz naknadu troškova za sastav revizije u iznosu od 842,40 KM.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga navedenih u reviziji i po službenoj dužnosti u smislu odredbe člana 241. stav 1. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP-a), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za naknadu štete u vidu izgubljene zarade zbog potpune nesposobnosti za rad.

U postupku je utvrđeno da se štetni događaj dogodio 28.3.2009. godine oko 00,50 sati na magistralnom putu M-17 u mjestu R... D..., područje općine N...S..., na način da je tužitelj stradao kao saputnik u putničkom vozilu kojim je upravljao D... M..., a vlasnik vozila osiguran kod tuženog, da je vozač upravljao vozilom pod dejstvom alkohola u krvi od 1,24 promila, te vozeći brzinom od 104 km/h udario u desni ivičnjak, odbio se u lijevu stranu kolovoza, skrenuo s kolovoza niz zemljani nasip, kada je došlo do prevrtanja vozila i udara od zid skladišta firme Alba, za koje radnje je pravosnažno osuđen krivičnom presudom, da je usljed toga tužitelj zadobio teške tjelesne povrede sa trajnim posljedicama zbog kojih je ostao potpuno nesposoban za rad, da je u času nezgode ostvarivao zaradu radeći povremeno sezonske građevinske poslove i prodajući robu na pijaci, da formalno nije bio zasnovao radni odnos, te da je izvjesno da nije došlo do štetnog događaja, da bi ostvarivao zaradu budući da je imao porodicu, nezaposlenu suprugu i četvero djece, a rođen je 1960. godine i imao je potrebu da ostvaruje prihod. Sudovi su utvrdili da je na opisani način mjesečno zarađivao 700,00 KM. Nalazom, ocjenom i mišljenjem Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja Sarajevo od 18.1.2010. godine tužitelju je utvrđeno oštećenje organizma u visini od 100%. Na osnovu pravosnažnog rješenja Federalnog zavoda PIO/MIO Mostar, Kantonalne administrativne službe Sarajevo od 3.8.2010. godine tužitelj je stekao pravo na invalidsku penziju počev od 22.7.2010. godine u početnoj visini od 310,73 KM. Po Sporazumu o vansudskoj nagodbi od 29.3.2011. godine (dalje Sporazum) tuženi je isplatio tužitelju na ime nematerijalne štete 41.920,00 KM, na ime tuđe pomoći i njege 4.000,00 KM i na ime troškova zastupanja 842,40 KM, s tim što je u Sporazumu naznačeno da stranka zadržava pravo potraživanja rente. Takođe u Sporazumu je pod tačkom Ad 1. naznačeno da je tuženi obavezan po ovom štetnom događanju na ime djelimične štete (80%) isplatiti oštećenom ove naknade.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja nižestepeni sudovi su usvojili tužbeni zahtjev za izgubljenu zaradu od nastanka povrede 28.3.2009. godine do penzionisanja 22.7.2010. godine, a zatim mjesečne iznose kao razliku između zarade koju bi ostvario i iznosa invalidske penzije, s tim što je prvostepeni sud dosuđene iznose umanjio za 20% kao doprinos tužitelja povređivanju jer je pristao na vožnju sa alkoholisanim vozačem i pristao na isplatu 80% štete prema Sporazumu.

Drugostepeni sud je cijenio da Sporazum ne sadrži izjavu tužitelja o priznanju njegovog doprinosa nastanku štete od 20%, a da u momentu sjedanja tužitelja u vozilo nije bilo očigledno da vozač nije u mogućnosti da upravlja svojim postupcima, te u cijelosti usvaja tužbeni zahtjev.

¹ Službene novine F BiH broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

Po ocjeni ovog suda, drugostepena presuda je pravilna i zakonita.

Revident osporava drugostepenu presudu i ponavlja prigovore da je predmetno potraživanje zastarjelo, da postoji doprinos tužitelja nastanku štete, osporava osnov i visinu tužbenog zahtjeva i slijedom toga odluku o troškovima postupka.

Nakon izjavljivanja revizije tuženi je ovom sudu dostavio presudu Vrhovnog suda Federacije BiH broj 63 0 P 035181 20 Rev od 15.3.2022. godine, kojom ukazuje da se osporena odluka drugostepenog suda u pravnom zaključku o osnovanosti tužbenog zahtjeva razlikuje od stava izraženog u naznačenoj presudi.

Po ocjeni ovog suda, pravilno je drugostepeni sud u pobijanoj odluci otklonio kao neosnovan prigovor zastare potraživanja naknade štete zbog izgubljene zarade.

Zastara zahtjeva za naknadu štete cijeni se prema odredbi člana 376. i 377. Zakona o obligacionim odnosima² (u daljem tekstu: ZOO) bez obzira na to zahtijeva li se naknada za već nastalu štetu ili za štetu koja je po redovnom toku stvari izvjesno da će sukcesivno nastajati u budućnosti, kao i bez obzira da li se zahtijeva naknada štete u obliku novčane rente ili u jednokratnom iznosu.

Prema odredbi člana 361. stav 1. ZOO zastarijevanje počinje teći prvog dana poslije dana kada je povjerilac imao pravo zahtijevati ispunjenje obaveze, a prema odredbama člana 376. ZOO potraživanje naknade štete zastarijeva za tri godine od kada je oštećeni doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo. U svakom slučaju ovo potraživanje zastarijeva za pet godina od kada je šteta nastala.

Iz sadržaja navedenih zakonskih odredbi jasno proizilazi da zastara potraživanja naknade štete ne može početi teći prije nego što je šteta nastala, odnosno prije nego što je oštećeni saznao za štetu (njezin obim), odnosno štetnika. Tužitelj je za konkretnu štetu, koja se sastoji u razlici između invalidske penzije koju ostvaruje i prihoda koje bi ostvario da štetnog događaja nije bilo, saznao priznavanjem prava na invalidsku penziju, iako su nižestepeni sudovi saznanje za štetu cijenili od dana kada je nadležni institut utvrdio da je kod tužitelja nastalo oštećenje organizma 100%. Međutim, tuženi u odnosu prema oba događaja ne bi došao u povoljniju poziciju u odnosu na prigovor zastare. Dakle, prema utvrđenju sudova, rješenjem kojim je tužitelju priznato pravo na penziju doneseno je 22.7.2010. godine, pa do dana podnošenja tužbe 11.7.2012. godine nije protekao rok zastare iz člana 376. stav 1. ZOO. Neosnovano se u reviziji početak toka zastarijevanja veže za dan nastanka štetnog događaja (23.9.2009. godine), jer je riječ o šteti koja je prije donošenja rješenja o priznavanju prava na penziju bila neizvjesna i za koju je tužitelj saznao zaprimanjem rješenja o pravu na invalidsku penziju, kada je utvrđena visina zarade koju gubi (razlika između tim rješenjem priznate invalidske penzije i prihoda koje bi ostvario da predmetnog štetnog događaja nije bilo). Dakle, na dan štetnog događaja tužitelj nije znao obim štete, odnosno posljedice štetne radnje, što korespondira i stavu ovog suda iz presude broj 070-0-Rev-08-000525 od 9.6.2009. godine i sentence objavljene u Biltenu sudske prakse Vrhovnog suda Federacije BiH broj 1-2/2009, sentenca broj 43.

Revizijskim navodima tuženi osporava samo pravo tužitelja na izgubljenu zaradu u smislu odredbe člana 195. ZOO jer da tužitelj prije predmetnog štetnog događaja nije zaradu ostvarivao u radnom odnosu, već je radio „na crno“. Međutim, u ovom sporu radi se o pravu

² Službeni list RBiH broj 2/92, 13/93 i 13/94, Službene novine FBiH broj 29/03 i 42/11

na naknadu izgubljene zarade s osnova naknade štete, a ne iz radnog odnosa, pa nije odlučno na koji način se ova zarada ostvarivala, već je bitno kod dosuđivanja izgubljene zarade u jednokratnom iznosu ili u obliku mjesečne rente da je izvjesno da bi ova šteta nastala. Članom 195. ZOO propisano je da materijalnu štetu u slučaju povrede ili narušenja zdravlja čini zarada izgubljena zbog nesposobnosti za rad za vrijeme liječenja (stav 1.), uz pravo na novčanu rentu u slučaju gubitka zarade ili povećanih potreba, kao i uništenja ili smanjenja mogućnosti daljnjeg razvijanja i napredovanja (stav 2.). Tom odredbom zarada oštećene osobe nije ograničena samo na vrstu zarade, niti bilo koji drugi propis ograničava oštećenu osobu u pravu na naknadu štete zbog gubitka zarade, koju je ostvarivala prije štetnog događaja, a zbog kojeg takvu zaradu više ne može ostvarivati. Upravo nesporna činjenica da tužitelj živi u porodičnom domaćinstvu sa suprugom i četvoro djece, koju školuje, ukazuje na mogućnost da je tužitelj vlastitim radom ostvarivao prihode i bez formalno zasnovanog radnog odnosa. Sudovi su utvrdili koje poslove je tužitelj obavljao, koliku je zaradu ostvarivao i to na osnovu brojnih dokaza, iskaza svjedoka i podataka Federalnog zavoda za statistiku za utvrđenje mjesečnih izdataka domaćinstva u Federaciji BiH od 2007. godine pa dalje i objektivno i realno zaključili da bi tužitelj zarađivao po 700,00 KM.

Ova činjenična i pravna situacija nije identična sa onom u presudi koju je tuženi naknadno dostavio ovom sudu. U tom predmetu tužiteljica je odbijena sa tužbenim zahtjevom za naknadu štete zbog izgubljene zarade jer je u postupku svoj zahtjev temeljila na činjenicama da je bila zaposlena u trgovini vlasništvo njezine majke, da je primala plaću od 800,00 KM, a ove tvrdnje nije dokazala materijalnim dokazima, niti su iste mogle biti dokazane iskazima svjedoka. Sud se u toj presudi pozvao i na utvrđenu činjenicu da tužiteljica nije bila prijavljena kao zaposlena osoba jer su troškovi njezinog bolničkog liječenja teretili Zavod za zapošljavanje u Kantonu Sarajevo.

Da oštećeni ima pravo na izgubljenu zaradu usljed štetnog događaja i kada nema zasnovan radni odnos, da se zaradom u smislu citirane odredbe ZOO smatra svaka materijalna korist koja se postiže radom, potvrdila je dosadašnja sudska praksa, između ostalog stav ovog suda objavljen u Biltenu sudske prakse Vrhovnog suda Federacije BiH broj 1/2007, sentenca broj 14.

Drugostepeni sud je pravilno cijenio da na strani tužitelja nema doprinosa u nastanku štetnog događaja. Za pravilno rješenje tog pitanja nije relevantno što je tužitelj, kao saputnik, pristao na vožnju sa vozačem u alkoholisanom stanju, već kakvo je njegovo saznanje o mogućnosti vozača za bezbjedno upravljanje vozilom u javnom prometu. Polazeći od utvrđenja, na osnovu nalaza i mišljenja vještaka neuropsihijatra, da vozač u kritičnom momentu nije bio sposoban da upravlja motornim vozilom, ali da u tom momentu nije bilo očigledno da nije u mogućnosti da upravlja svojim postupcima, tada se ne može govoriti o saznanju tužitelja da vozač nije bio očigledno sposoban da upravlja vozilom. To znači da saputniku mora biti očigledno da je vozač nesposoban za vožnju, a to u ovom postupku nije utvrđeno. Relevantnost saznanja o osposobljenosti vozača da bezbjedno upravlja vozilom u određenim situacijama je stav izražen i u sudskoj praksi (sentenca broj 37. objavljena u Biltenu sudske prakse Vrhovnog suda Federacije BiH broj 1/2000).

Takođe, pravilan je zaključak drugostepenog suda da doprinos tužitelja od 20% ne proizilazi ni iz zaključenog Sporazuma jer isti ne sadrži izjavu tužitelja da je doprinio u bilo kojem procentu nastanku nezgode. U Sporazumu pod tačkom Ad 1. tuženi se obavezao po ovom štetnom događaju na ime djelimične (80%) štete isplatiti oštećenom iznos naknade kako je navedeno, sa pravom potraživanja rente, a takav sadržaj ne upućuje na zaključak o priznanju tužitelja da je nezgodi doprinio.

Ni revizijski navod da je od utvrđene naknade štete trebalo dobiti iznos od 430,00 KM koju da tužitelj prima na osnovu invalidnine po Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom u Federaciji BiH je neosnovan budući da je teret dokazivanja ove činjenice na strani tuženog. Niti jedan materijalni dokaz o visini primanja po citiranom zakonu nije izveden, odnosno koju vrstu naknade po ovom Zakonu tužitelj prima, jer odredbe ovog Zakona predviđaju naknade po različitim osnovama (tjelesno oštećenje, invalidnost, ortopedski dodatak i slično).

U odnosu na odluku o troškovima postupka tuženi konkretno ne prigovara takvoj odluci izuzev što navodi da bi odbijanjem tuženog zahtjeva i odluka o troškovima postupka bila drugačija u smislu nadoknade troškova tuženom, ali s obzirom da je revizija odbijena, to i odluka o troškovima postupka ostaje neizmijenjena.

Kako nije ostvaren revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava, reviziju je, primjenom odredbe iz člana 248. ZPP-a, valjalo odbiti.

Primjenom odredbi iz člana 397. stav 1. u vezi sa članom 386. stav 1. ZPP-a odbijen je zahtjev revidentu za naknadu troškova za sastav revizije u iznosu od 842,40 KM jer nisu uspio u revizijskom postupku.

Predsjednica vijeća
Snježana Malešević,s.r.